

24.11.2025

Eduskunta

-

00102 EDUSKUNTA

Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan lausunto eduskunnan lakivaliokunnalle koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

HEL 2025-018254 T 03 00 00

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Helsingin kaupungilta asiantuntijalausuntoa koskien hallituksen esitystä lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi. Lausunnon määräaika on 24.11.2025. Lausunnon antaa Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala.

Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala antaa eduskunnan lakivaliokunnalle seuraavan lausunnon:

Nuoriso- ja jengirikollisuuden torjunta

Yleisesti ottaen esitetyillä lakimuutoksilla nähdään olevan toivottua vaikuttavuutta siihen, että lastensuojelun keinoin olisi parempi mahdollisuus vaikuttaa vakavasti rikoksilla ja päihteillä oireilevien nuorten tilanteisiin ja sitä kautta torjua myös nuorisorikollisuutta ja jengiytymistä laajemmin. Esimerkiksi seuraavilla toimilla arvioidaan olevan suotuisa vaikutus tämän kohderyhmän kanssa työskentelyyn:

- LSL 63 §:n mukainen yhteydenpidon rajoittamista koskeva päätös suhteessa henkilöihin, joiden henkilöllisyyttä ei kyetä yksilöimään.
- Puhelinpaikannuksen kynnyksen madaltaminen.
- Yksityisten lastensuojelulaitosten mahdollisuus pyytää virka-apua laitoksesta luvattomasti poistuneen lapsen kiinniottamiseen ja kuljettamiseen.
- EHO-hoidon pidentäminen.

Postiosoite

PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sotepe.sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite

Toinen linja 4 A
Helsinki
www.hel.fi/sotepe

Puhelin

+358 9 310 5015

Y-tunnus

0201256-6

24.11.2025

- Kuntouttavan suljetun laitoshoidon järjestäminen.

Uuden kuntouttavan suljetun laitospalvelun perustaminen

Uuden kuntouttavan laitospalvelun perustaminen on tarkoituksenmukaista ja tarpeellista. Lastensuojelun asiakkaana on pieni ryhmä vakavan väkivaltaisesti käyttäytyviä ja/tai rikoksia tekeviä lapsia, jotka ovat vakavasti vaaraksi omalle tai muiden turvallisuudelle. Nykyinen palvelujärjestelmä ja sääntely ei kykene suojelemaan ja pitkäkestoisesti ja suunnitelmallisesti moniammatillisesti kuntouttamaan tätä pientä nuorten ryhmää.

Kuntouttavan suljetun laitoshoidon sääntely vaikuttaa olevan osin epäselvää ja ristiriitaista ja näitä kohtia on tarpeen tarkentaa.

Suljettuun laitoshoitoon voidaan tehdä sijoituspäätös toistaiseksi, mutta 71 §:n mukaiset erityiset rajoituspäätökset on kirjattu tehtäväksi enintään vuodeksi. Lainsäätäjä ei ole käyttänyt käsitettä "enintään vuodeksi kerrallaan", jota on käytetty esimerkiksi 63 §:ssä yhteydenpidon rajoittamista koskevan päätöksen osalta. Miten suljettua laitospalvelua voidaan toteuttaa, kun liikkumisvapauden rajoittamista koskeva päätös päättyy? Pykälään tulisi tämän vuoksi lisätä "kerrallaan" sana.

Suljettuun laitoshoitoon sijoittamisen ja liikkumisvapauden rajoittamisen ratkaisujen siirtäminen kahteen eri viranomaispäätökseen saattaa aiheuttaa hankaluuksia (esim. EHO-päätös sisältää liikkumisvapauden rajoittamisen). Mitä tapahtuu sijoitukselle suljettuun yksikköön, jos asianomaisen muutoksenhaku 71 §:n mukaisesta päätöksestä menestyy hallinto-oikeudessa? Samanaikaisesti sosiaalityöntekijällä on jatkuva velvoite arvioida 71 §:n mukaisten erityisten rajoitusten välttämättömyyttä. Voidaanko tosiasiallisesti arvioida sijaishuollon tarvetta suljetussa laitoshoidossa ja liikkumisvapauden rajoittamisen välttämättömyyttä erikseen? Päätöksenteko kuntouttavaan suljettuun laitoshoitoon sijoittamisesta ja rajoitustoimenpiteistä tulisi yhdistää samaan päätökseen, koska toimenpano erikseen ei käytännössä ole mahdollista.

Kuntouttavan suljetun laitoshoidon kaltainen palvelu, jossa rajoitetaan erittäin laajasti lapsen perusoikeuksia, on perusteltu vain, mikäli palvelussa on riittävä mahdollisuus moniammatilliseen kuntoutumiseen. Erityisen keskeinen on terveydenhuollon rooli. Käytännön kokemuksen perusteella kohderyhmässä on runsaasti nuoria, jotka eivät kykene hyötymään nykyisen mielenterveys- ja päihdepalvelujärjestelmän po-

24.11.2025

liklinikka-keskeisistä palveluista. Kohderyhmän nuoret hyötyvät heidän tarpeisiin räätälöidyistä ja luokse tuoduista terveystalvaeluista. LSL 16 b § ja THL 69 §:n sanamuodot hyvinvointialueen velvoitteesta "yhteensovittaa" sosiaalihuollon ja terveydenhuollon palvelut ovat hyvin tulkinnanvaraisia. Esimerkiksi kuntouttavan suljetun laitospalvelun yhteydessä selkeämmin säätää terveydenhuollolle velvoite toteuttaa hoitoa tarvittaessa myös jalkautumalla suljettuun yksikköön. Erityisen keskeistä tämä on Uudellamaalla, jossa erikoissairaanhoidon ja lastensuojelun järjestämisvelvoite on eri organisaatioilla.

Kuntouttavaan suljettuun laitoshoidoon liittyvät oikeusturvakysymykset

Suljettu kuntoutuspalvelu tasapainoilee yksilön perusoikeuksien ja niiden erittäin laajamittaisen rajoittamisen välillä. Tämä haastaa niin palveluntuottajaa kuin sosiaalityötä lasten oikeuksien näkökulmasta.

Asianosaisten oikeusturva kuntouttavan suljetun laitoshoidon aikana on verrattain heikko. Erittäin vakavasti perusoikeuksiin puuttuvasta toimenpiteestä tullaan esityksen mukaan tekemään hyvin pitkäkestoinen päätös (useita päätöksiä: sijaishuoltoon sijoittaminen ja erityiset rajoitukset). Asianosaiset saavat muutoksenhakukelpoiset päätökset ainoastaan sijaishuoltoon sijoittamisen yhteydessä. Miten toteutetaan asianosaisten oikeusturva esimerkiksi 10 kuukauden sijoituksen jälkeen? Miten asiakas tai asianosaiset saisivat mahdollisuuden saattaa suljetun hoidon jatkumisen tarve tuomioistuimen tarkasteltavaksi, jos he eivät saa vuoden aikana uutta viranomaispäätöstä, josta olisi muutoksenhakumahdollisuus? Onko kohtuullista olettaa, että vuoden aikana ei voi tapahtua sellaista kuntoutumista, jonka perusteella asiakkaalla pitäisi ainakin olla oikeus ja mahdollisuus "hakea" suljetun hoidon lopettamista? Tämä on eri asia kuin huostassapidon lopettamisen hakeminen.

Erityistä syytä painavampaa ilmaisua voinee käyttää säännöksessä, kun vahvasti korostetaan tilanteen, kuten alle 12-vuotiaan suljettuun palveluun sijoittamisen, poikkeuksellisuutta. Alle 12-vuotiaiden tilanteissa on aina varmistettava lastensuojeluun nähden ensisijaisten palveluiden kuten lastenpsykiatrisen hoidon riittävä saatavuus.

Muut oikeusturvakysymykset

Kiinnipitämiset laitoksen ulkopuolella merkittävä oikeusturvakysymys.

24.11.2025

Sosiaalityöntekijöiden ja laitosten hoito- ja kasvatushenkilöstölle lakimuutos tuottaa uudenlaisia tilanteita, joihin liittyy myös työturvallisuuden riskejä. Samanaikaisesti lakimuutoksilla on tarkoitettu myös vähentää työturvallisuuden riskejä, mutta monet tilanteet voivat johtaa käytännössä myös tilanteiden eskaloitumiseen. Poliisin virka-avun saatavuudesta ja nopeudesta jää paljolti riippumaan, miten työturvallisuusriskit realisoituvat.

Voimankäyttöoikeuden tuominen lastensuojeluun

Hallituksen esityksessä esitetään voimankäyttöoikeuden tuomista tietyissä tilanteissa lastensuojelun toimivaltaan. Voimakeinojen käytön tuominen osaksi lastensuojelun toimintaa ei ole kannatettavaa.

Lastensuojelun perustehtävä on vastata lapsi ja perhekohtaisesta lastensuojelussa. Voimakeinojen siirto lastensuojeluun hämärtää vakavasti lastensuojelun perustehtävää niin ammattilaisten kuin asiakkaiden näkökulmasta. Lastensuojelun perustehtävä tulee jatkossakin selkeästi erottaa mm poliisin, rikos- ja rangaistusseuraamusjärjestelmän tehtävästä.

Lastensuojelun sosiaalityön ja laitoshoidon henkilöstöllä on valtaosin sosiaalihuollon ammatillinen koulutus ammattikorkeakoulu/yliopisto), joka ei tuota osaamista voimakeinojen käytössä. Valtaosalla sosiaalityöntekijöistä tai hoito- ja kasvatustyöntekijöistä ei ole intressiä opetella voimakeinoja eikä myöskään riittäviä fyysisiä ominaisuuksia voimakeinojen käyttämiseen ja työtä ohjaavat täysin muut lapsilähtoisemmät toimintaperiaatteet. Työvuoroihin on mahdoton saada systemaattisesti työntekijöitä, joilla olisi voimakeinojen käytön osaamisen sekä voimakeinojen käyttämisessä tarvittavat fyysiset ominaisuudet. Merkittäviä riskejä liittyy myös voimakeinojen käytön liioittelemiseen.

On välttämätöntä turvata poliisin virka-apu jatkossakin mm. kiinniotto-tilanteisiin. Käytännössä voimakeinojen käyttö on erittäin hankalaa tai käytännössä mahdotonta toteuttaa lastensuojelussa asiakas- ja työntekijäturvallisesti, erityisesti laitoksen ulkopuolella tapahtuvissa tilanteissa. Laitoksen sisällä tapahtuvissa voitaneen joissain tilanteissa asiakas- ja työntekijäturvallisesti käyttää voimakeinoja lainsäädännön raameissa.

Sosiaalihuollon viranhaltijoilla (sosiaalityöntekijöillä) eikä lastensuojelun laitosten henkilökunnalla ei tulisi koskaan olla kiinniotto-oikeutta julkisil-

24.11.2025

la paikoilla. Lapsen poistumisen estäminen laitoksesta on hyvä ehdotus, mutta julkisilla paikoilla voimankäyttö ei tulisi olla sallittua. Perusteita tähän: vakava asiakasturvallisuusriski, työturvallisuusriski, tilanteet voivat aiheuttaa vaaraa täysin ulkopuolisille henkilöille jne. Vaikka valikoidut sosiaalihuollon ammattilaiset, joiden fyysiset valmiudet olisivat sopivat, kävisivät perusteellisia täydennyskoulutuksia ja vahvistaisivat osaamista nuorten fyysiseen rajaamiseen, he eivät pysty varmistamaan ulkopuolisten henkilöiden turvallisuutta.

Laitoksesta karkuun pyrkivän lapsen tilanteessa laitoksen henkilökunnalla on hyvä käsitys lapsen mielentilasta, mahdollisesta päihtymyksestä, mukana olevista tavaroista jne., eikä tilanteesta aiheudu vaaraa ulkopuolisille. Mutta luvattomasti poissa olleen lapsen kohdalla ei voida tietää päihtymyksestä, mukana liikkuvien muiden henkilöiden aikeista tai lapsella mahdollisesti mukana kulkevista esineistä/teräaseista jne.

Haasteita liittyy myös asuntoon pääsyssä. On asunnon omistajan/haltijan vapaaehtoisuudesta kiinni, kuka sisälle menee, ellei poliisi ole mukana antamassa virka-apua asuntoon pääsemiseksi. Työturvallisuuden kannalta voi muodostua vakavia tilanteita, jos asunnon omistaja/haltija päästää sosiaalihuollon työntekijän asuntoon ja sitten sosiaalihuollon toimijalle sisällä ollessaan paljastuu, että hänen ei olekaan turvallista siellä olla. Käytännössä kysymykseksi muodostuu, kuinka paljon sosiaalihuollon työntekijä voi luottaa asunnon omistajiin/haltijoihin ja ensin kokeilla "kuinka asunnossa käy" ennen kuin kutsuu paikalle poliisin, vai antaako poliisi virka-apua myös tilanteissa, joissa sosiaalihuollon työntekijä toteaa, ettei tunne asunnon omistajaa/haltijaa ja ettei tiedä, mitkä olosuhteet asunnossa ovat. Eli voiko tietämättömyys asunnon olosuhteista jo muodostaa sellaisen työturvallisuusriskin, että poliisin virka-avulle olisi riittävät perusteet.

Säätelyssä 69 d § Perhekodista luvatta poissaolevan lapsen etsintä ja palauttaminen

Lapsen palauttaminen pitää sisällään lapsen kiinniottamisen ja kiinniotetun lapsen kuljettamisen. Lapsen etsinnän ja palauttamisen saa toteuttaa vain toimivaltainen sosiaalihuollon viranhaltija. Lapsen palauttamiseen sovelletaan muutoin, mitä 69 a §:n 4 momentissa säädetään. Käytännössä ei ole tule onnistumaan, että ylemmän akateemisen korkeakoulututkinnon suorittanut sosiaalityöntekijä ottaa jatkossa kiinni ja tekee tarvittaessa henkilötarkastuksen. Säätelyssä on tämän vuoksi tarkennettava, että 69 e §:n mukaisesti saadaan poliisin virka-apua las-

24.11.2025

tensuojelulaitoksesta ja perhekodista luvatta poissaolevan lapsen kiinniottamisessa ja kuljettamisessa.

Perhehoidosta luvatta poistuneen lapsen etsinnän ja palauttamisen saa toteuttaa ainoastaan toimivaltainen sosiaalihuollon viranhaltija. Sääntely ei valmistelutekstien perusteella estä perhehoitajaa etsimästä lasta, mutta toimivalta tässä asiassa on ainoastaan sosiaalihuollon viranhaltijalla. Käytännössä lasta hoitanut ja kasvattanut perhehoitaja olisi ensisijainen henkilö, joka tulisi velvoittaa lapsen etsimiseen ja kotiin hakemiseen, kuten kaikki muutkin vanhemmat tekevät. Ymmärrettävästi perhehoitajan tulee ilmoittaa sosiaalitoimeen ja pyytää viranomaisten kautta tarvittaessa virka-apua, mutta eikö ensisijaisesti pitäisi paikallisesti välittömästi ryhtyä etsimään lasta.

Lastensuojelun suhde rikosoikeusjärjestelmään, rikosprosessiin ja rangaistustytäntöönpanoon

Lastensuojelun ja Rikosseuraamuslaitoksen perustehtävät tulee jatkosakin pitää erillään. Rikosseuraamusrangaistusten täytäntöönpanoa ei tule siirtää lastensuojelulaitosten tehtäväksi. Sen sijaan lastensuojelun ja Rikosseuraamuslaitoksen tiivis asiakaskohtainen yhteistyö olisi tärkeä tavoite. Esimerkiksi lastensuojelun asiakassuunnitelman ja rangaistusajan suunnitelmien yhdistäminen voisi tuottaa vaikuttavaa yhteistyötä.

Lisätiedot

Saila Nummikoski, lastensuojelun ja perhesosiaalityön johtaja
puhelin: 09 310 43439, saila.nummikoski@hel.fi

Aule Lille, lastensuojelun sosiaalityön päällikkö
puhelin: 09 310 43645, aule.lille@hel.fi

Liitteet

- 1 Kuulemis- ja lausuntopyyntö 19.11.2025
- 2 Hallituksen esitys HE 149/2025 vp

24.11.2025

Juha Jolkkonen
sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Postiosoite

PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sotepe.sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite

Toinen linja 4 A
Helsinki
www.hel.fi/sotepe

Puhelin

+358 9 310 5015

Y-tunnus

0201256-6